

Vidzemes Augstskola
Komunikācijas un sabiedrisko attiecību nodaļa

Kristīnes Trautmanes

**Emuāru kā jauno mediju
rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā**

Pētījums

Valmiera
2007

SATURS

Rezumējums	3
Ievads	3
1. Jaunie mediji	3
1.1. Pilsoniskā žurnālistika	3
1.2. Pilsoniskās žurnālistikas salīdzinājums ar tradicionālajiem mediji.....	4
2. Emuāri	4
2.1. Emuāru definīcija.....	4
2.2. Emuāru vēsturiskā attīstība	4
2.3. Emuāru pazīmes.....	4
2.4. Emuāru funkcijas	5
2.5. Emuāru iedalījums	5
2.6. Emuāri kā jaunais medijs	5
3. Emuāru un tradicionālo mediju salīdzinājums.....	5
4. Metode	7
5. Rezultāti.....	7
5.1. Emuāru autoru anketas rezultāti	7
5.2. Emuāru lasītāju aptaujas rezultāti	10
6. Diskusija.....	11
7. Secinājumi	13
Nobeigums.....	13
Pateicība.....	13
Literatūra	13

REZUMĒJUMS

Pētījuma mērķis ir noskaidrot emuāru kā jauno mediju rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā. Kā datu ievākšanas metode izvēlēta elektroniska anketēšana divās mērķgrupās – emuāru autori (31 anketa) un emuāru apmeklētāji, lasītāji (62 anketas). Tās uzdevums noskaidrot, kādi faktori nosaka atšķirības starp emuāriem un tradicionālajiem medijiem un kā šie faktori ietekmē cilvēku izvēli izmantot emuārus informācijas iegūšanai un/vai publicēšanai? Apkopojot pētījuma teorētisko un empīrisko datu bāzi, secināts, ka Latvijā ir izveidojusies emuāristu subkultūra, kuras pārstāvji motivē un veicina cilvēkus sākt rakstīt emuārus. Lai uzsāktu darboties šajā jomā emuāru autoriem nav nepieciešamas zināšanas un pieredze žurnālistikā. Nozīme ir tam, cik interesanti tiek pasniegta informācija un kā to uztver lasītāji.

Emuāri Latvijā pagaidām netiek uztverti kā mediji un galvenā priekšrocība salīdzinājumā ar tradicionālajiem medijiem – tūlītēja atgriezeniskā saite šobrīd kalpo par līdzekli, ar kura palīdzību emuāra autori noskaidro lasītāju attieksmi un kritiku par publicēto tēmu, nevis veido diskusiju un iepazīstas ar dažādiem viedokļiem.

IEVADS

Šobrīd par tradicionālajiem uzskatītie masu mediji kā prese, radio, TV u.tml., visos laikos ir ieņēmuši būtisku nozīmi sabiedrībā, lai arī to funkcijas un lomas dažādās desmitgadēs bijušas atšķirīgas. Tiek uzskatīts, ka masu mediji ir neatdalāmi no sabiedrības, daudzējādā ziņā veidojot un ietekmējot daudzus procesus un notikumus tajā. Šobrīd sabiedrība piedzīvo arvien lielākas un straujākas pārmaiņas ļoti daudzās jomās. Mūsdienu sabiedrības attīstību raksturo arvien pieaugoša informācijas un informāciju tehnoloģiju nozīmes palielināšanās.

Tehnoloģiju attīstība likumsakarīgi ir ietekmējusi arī tradicionālo mediju pasauli, ikdienu un procesus, taču tā ir radījusi arī pavisam savādākas, jaunas mediju paaudzes veidošanos. Līdz ar interneta ienākšanu ikdienas dzīvē tas ir kļuvis par daudzpusīgāko komunikācijas un mediju kanālu, kuru izmanto miljoniem cilvēku.

Tehnoloģiju attīstība ir ietekmējusi ne tikai jaunu mediju, bet arī jaunas žurnālistikas veidošanos. Tiek uzskatīts, ka visa žurnālistikas būtība un raksturs mainās, jo šobrīd ir sākusies tās pāreja uz tiešsaistes režīmu. Ar to saprotot ne vien jaunas tehnoloģiskās iespējas, kanālus informācijas nodošanai, bet ar vien pieaugošu auditorijas iesaistīšanos mediju satura un formas veidošanā, kas līdz šim bija ierobežota tradicionālo mediju sistēmā. Sabiedrības iesaistīšanās masu informācijas apritē pēdējos gados ir tik būtiski palielinājusies, ka arvien biežāk akadēmiskajā un praktiskajā literatūrā parādās tāds koncepts, kā jaunā jeb pilsoniskā žurnālistika – indivīda vai indivīdu grupas aktīva iesaistīšanās informācijas un ziņu vākšanā, analizēšanā un tālākā izplatīšanā, tādējādi

ietekmējot tradicionālo mediju saturu un formu vai radot jaunus medijus, kanālus.

Viens no spilgtākajiem jaunās žurnālistikas un jauno mediju apvienojums ir emuārs jeb blogs. Ar šiem terminiem tiek saprasts interneta resurspunkta(vietnes) veids, kas ikvienam ļauj ērti, elastīgā veidā, pirmkārt, publicēt jebkādu informāciju – jaunumus, izglītojošus vai analītiskus rakstus, jokus, personīgo viedokli, novērojumus u.tml. Otrkārt, ļauj tiešsaistes režīmā komunicēt, apmainīties ar viedokļiem ar savu auditoriju. Minētie faktori iedzīvina principu, ka ikvienam ir iespēja izpausties, un ikvienam ir iespēja tikt uzklausi, kas līdz šim bija tik ierobežots tradicionālo mediju sistēmas specifikas pēc. Sabiedrībai līdz šim vēl nav bijušas tik plašas iespējas kontrolēt informācijas telpu ap sevi, ne vien atlasot kanālus, bet arī aktīvi iesaistoties pašas informācijas veidošanā.

Lai pārbaudītu, cik patiesi ir dažādos avotos minētie apgalvojumi par emuāru potenciālu, veikts šis pētījums ar mērķi noskaidrot emuāru kā jauno mediju rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā.

Mērķa sasniegšanai izvēršti šādi pētījuma jautājumi:

- Kādas ir emuāru rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā?
- Kādi faktori ietekmē cilvēku izvēli izmantot emuārus informācijas iegūšanai un/vai publicēšanai?
- Vai un kā emuāru rakstīšanā tiek izmantoti tradicionālās žurnālistikas principi?

Pētījumā apkopota teorētiskā literatūra par emuāru vēsturisko attīstību, pazīmēm, iedalījumu un funkcijām. Kā arī apskatīta emuāru kā jauno mediju priekšrocības un trūkumi salīdzinājumā ar tradicionālajiem medijiem. Saistībā ar jaunajiem medijiem ir apskatīti koncepti: pilsoniskā žurnālistika un kolektīvā informācijas vākšana. Pamatojoties uz teorētisko un empīrisko ietvaru, veikts kopsavilkums, izdarīti galvenie secinājumi.

1. JAUNIE MEDIJI

1.1. Pilsoniskā žurnālistika

Ir sākusies žurnālistikas pāreja uz tiešsaistes režīmu, kas nozīmē, ka žurnālistikas būtība un raksturs mainās (Wall; 2005:156). Šodienas būtiskākā iezīme – pārmaiņas mediju industrijā nosaka tehnoloģiju attīstība un auditorija ar savu radošo izdomu (Barkāns; 2006). Līdz šim, piemēram, teksts vai foto bija raksturīgs drukātajiem medijiem, audio – radio, attēls – televīzijai. (Barkāns; 2006). Savukārt pašlaik tas viss saplūst kopā un daudzējādā ziņā kļūst atkarīgs tieši no auditorijas līdzdalības. Vēl vairāk – arī auditorija pati var radīt savus medijus, tieši tāpat kā ikviens no šīs auditorijas, ja vien to vēlas, pats var kļūt par mediju. Protams, ja viņam ir ko teikt un tas, ko viņš saka, kādam šķiet interesanti (Barkāns, 2006).

Šeina Bovmana (Shayne Bowman) un Kriss Villis (Chris Willis) pilsonisko žurnālistiku definē kā rīcību no pilsoņa vai pilsoņu grupas, kas aktīvi iesaistās informācijas un ziņu vākšanā, analizēšanā un tālākā izplatīšanā. Paul Andrews norāda, ka internets paver iespēju izteikties cilvēkiem, kuriem ir alternatīvs skatu punkts un viedoklis par dažādām lietām, un kuru tradicionālie mediji neņem vērā (Lasica; 2002).

Pilsoņu žurnālistikā iesaistīto personu mērķis ir neatkarīgas, drošas, precīzas, plaša spektra un būtiskas informācija sniegšana un izplatīšana, kas ir pamats demokrātijai (Lih; 2004:2). Pilsoņu žurnālistika ir kļuvusi par konstruktīvo elementu, kas apvieno tradicionālo žurnālistikas formu ar klasisko pilsoņu līdzdalību (Schaffer; 2007:8).

1.2. Pilsoniskās žurnālistikas salīdzinājums ar tradicionālajiem medijiem

Tradicionālie mediji, īpaši laikraksti jau tagad konceptuāli ietver sevī pilsoniskās žurnālistikas elementus, jo izmanto lasītāju iesūtītos materiālus - rakstus un fotogrāfijas. Piemēram, Londonā laikraksts Guardian un ziņu kanāls BBC aktīvi iesaista savus lasītājus ziņu veidošanā, lūdzot iesūtīt uzņemtās fotogrāfijas un videomateriālus, no dažādām notikumu vietām (Papandrea; 2007:531). To pašu var attiecināt arī uz Latvijas medijiem. Tādi raidījumi, kā Tautas kontrole LTV, Bez Tabu TV3 iesaista skatītājus sižetu veidošanā, interneta portāls TVNET piedāvā lasītājiem nopelnīt naudu, iesūtot fotogrāfijas vai video par sabiedrībā aktuāliem notikumiem, to publikācijas gadījumā.

Par to, ka pilsoņu žurnālistika gūst popularitāti un atzinību pierāda fakts, ka drīz pēc tam, kad 2005. gada 7. jūlijā Londonā tika veikts terora akts, tieši aculiecinieku uzņemtās fotogrāfijas un video materiāli tika translēti lielākajās ziņu kanālos, neskatoties uz to, ka šie materiāli nebija augstas kvalitātes, jo tika uzņemti ar mobilajos telefonos iebūvētajām kamerām (Papandrea; 2007:531).

J. D. Lesika (Lasica) uzskata, ka emuāru rakstīšana, kas ir viens no pilsoniskās žurnālistikas veidiem, nākotnē kļūs par jaunu un efektīvu amatieru žurnālistikas formu - miljoniem interneta lietotāju, īpaši jauni cilvēki, kļūs par reportieriem, analītiķiem un izdevējiem - veidojot paši savus personīgos informācijas pārraides tīklus (Lasica; 2002).

2. EMUĀRI

2.1. Emuāru definīcija

Emuārs ir tīmekļa resurspunkta (vietnes) veids, kas ļauj ērti, elastīgā veidā publicēt jebkādu informāciju – jaunumus, izglītojošus vai analītiskus rakstus, jokus, personīgo viedokli, novērojumus u.c. (Kurpnieks, 2005:12). Emuāri eksistē kā daļa no kibertelpas, kuru sauc par blogosfēru (Dominick, 2005:109).

Tipisks emuārs ir viena cilvēka radīta un uzturēta lapa internetā, kur tās autors var izpausties par visu, kas

viņam liekas interesants vai svarīgs (Barkāns, 2006). Tas vien dod iespēju izteikties, bet arī saņemt tūlītēju atgriezenisko saiti no lasītājiem (Eglīte, 2007).

Emuāra ziņa var būt pavisam īsa un par tās autoru var kļūt ikviens (Lence, 2007). Atšķirībā no parastajām mājas lapām – interneta žurnālus ir vieglāk izveidot, jo internetā tiek piedāvātas gatavas veidnes, kur atliek tikai pierēģistrēties un veikt ierakstus. Galvenā atšķirība starp interneta mājas lapām un interneta žurnāliem ir tāda, ka tajās tiek veikti ieraksti ar subjektīvu skatījumu (Lidere, 2005).

Emuāru mērķauditorija un mērķi var būt visdažādākie. Arī emuāru satura raksturs var būt dažāds – no stingri sakārtota, formāla līdz haotiskam un neformālam. Emuāri var būt pieejami internetā vai intranetā (vai citā ierobežotā piekļuves tīmekļa vidē). Emuāra kvalitāte, uzticamība un noskaņa arī var būt ļoti atšķirīga (Kurpnieks, 2005:12). Emuāru galvenais mērķis – rosināt publikā diskusijas (Lence, 2007). Emuāri faktiski ir jauns, ļoti ietekmīgs mediju kanāls (Eglīte, 2007).

2.2. Emuāru vēsturiskā attīstība

Emuāru rakstīšana aizsākas 90. gadu sākumā, kad pirmie entuziasti regulāri publiskoja savas piezīmes, taču popularitāti publiskajā telpā tie guva pēc 2000. gada, kad ASV parādījās pirmie politiskie emuāri, kas ietekmēja ne tikai sabiedrisko domu, bet arī masu medijus. ASV politiķu izteikumus visāsāk neapstrīdēja vis žurnālisti, kā tas bijis tradicionāli, bet emuāristi, turklāt viņi pievienoja izvērstus pierādījumus savu argumentu patiesīgumam (Eglīte, 2007).

Pēc 2001. gada 11. septembra terora aktiem ASV vairākums ekspertu atzina, ka emuāri kļuvuši par žurnālistikas viedu, jo daudzi cilvēki savos emuāros ievietoja informāciju par notikušo traģēdiju un dažādus apsvērumus, kādus tradicionālie mediji nevarēja atļauties. Tieši pēc 2001. gada 11. septembra pieauga emuāru skaits ASV un tajos izteiktie viedokļi un minējumi lika tradicionālajiem medijiem tos uztvert nopietni (Dominick, 2005:109).

2004. gadā emuāri no subkultūras aktivitātes kļūst par masu intereses objektu, un tajā pašā gadā visvairāk meklētākais vārds Merriam-Webster Online Dictionary (interneta vārdnīca) bija vārds „blog” (latv. val. - emuārs). 2006. gada novembrī, pēc populārās emuāru lapas Technocrati sniegtās informācijas, emuāristu skaits jau sasniedza 60 miljonus. Salīdzinot ar pieciem miljoniem 2004. gadā, kas pārsvarā rakstīja par šaurām, nišu grupas interesējošām tēmām, tagad emuāri kļuvuši par biznesa un komunikācijas sastāvdaļu (Eglīte, 2007).

Pašlaik pasaulē emuāru rakstīšana ir ļoti izplatīta un šāda viedokļa paušanas veida piekritēju skaits joprojām aug (Kurpnieks, 2005:12), bet Latvijā emuāru skaits lēšams pārdesmit tūkstošos (Lence, 2007).

2.3. Emuāru pazīmes

Emuāri var būt ļoti dažādi, tomēr tiem visiem ir noteiktas pazīmes, kas tos raksturo. Raksti emuāros ir

sakārtoti apgriezta hronoloģiskā secībā, turklāt tie vienlaicīgi var būt sakārtoti arī pa tēmām. Tas dod iespēju emuāra lasītājam iepazīties ar visiem noteiktas tēmas rakstiem, nemeklējot tos atsevišķi (Pedley; 2005:96).

Emuāru saturs tiek nepārtraukti un regulāri papildināts ar jauniem rakstiem. Lielākajā daļā emuāru lasītājam ir iespēja izteikt savu viedokli komentāru formā vai arī tieši sakontaktēties ar autoru. Emuāru saturs parasti ir par kādu konkrētu jomu, turklāt tajos tiek atspoguļots arī autora personīgais viedoklis. Emuāri galvenokārt sastāv no rakstiem, kas ir atbildes reakcija uz kādu ziņu vai problēmjautājumu (Pedley; 2005:96).

Praktiski visiem emuāriem ir arhīvs, kas sastāv no iepriekš publicētiem rakstiem un ar kuriem var iepazīties arī lasītājs (Pedley; 2005:96).

Emuāriem raksturīgi dažādi hiperlinki – saites uz citiem ar autora tēmu saistītiem tekstiem.

2.4. Emuāru funkcijas

No vienas puses, tā ir komunikācija. No otras – saturs, kas ir pašu veidots (Barkāns, 2006). Cilvēki internetā ļauj ieskatīties savos pārdzīvojumos, jaunajās atklāsmēs vai vienkārši dalās ar atrasto informāciju un viedokļiem (Lidere, 2005).

Cilvēks ievieto savu video vai kādu citu sižetu, kas tam šķiet interesants un kas potenciāli varētu interesēt arī citus (Barkāns, 2006). Jaunajā mediju pasaulē tieši cilvēki izvēlas, kas viņus interesē, ko tie grib redzēt un ko ne (Barkāns, 2006).

2.5. Emuāru iedalījums

Mūsdienās ir dažnedažādākie emuāru veidi. Emuāri var būt pašizteikšanās veids personīgās dienasgrāmatas formātā (Bar-Ilan, 2005:298) Cilvēks tajā gandrīz katru dienu vai katru nedēļu ieraksta savus piedzīvojumus, izjūtas un dzīves atziņas gluži tāpat kā papīra dienasgrāmatā, tikai šo viņš dod publiski lasīt citiem cilvēkiem (Lidere, 2005).

Emuārus var veidot arī kā interneta žurnālus, kur publicēt jaunumus, piemēram, par veselīgu uzturu vai Latvijā notiekošo. Atšķirībā no ziņu portāliem blogos autors parasti daudz vairāk pauž savu vērtējumu, attieksmi pret aprakstīto objektu (Lidere, 2005).

Emuāri var būt par kādu noteiktu tematiku, kuras raksta cilvēki, kas pārzina un interesējas par konkrētiem jautājumiem vai ir šīs nozares profesionāļi (Bar-Ilan, 2005:298)

Pēdējā laikā emuārus ir sākušas izmantot arī dažādas organizācijas, līdz ar to radušies korporatīvie emuāri, kur autori parasti ir uzņēmuma vadošie un ietekmīgākie darbinieki, kas regulāri izsaka savus viedokļus par nozarē notiekošo.

2.6. Emuāri kā jaunais medijs

Pastāv uzskats, ka emuāri ir izmainījuši veidu, kā sabiedrībā tiek izplatīta informācija. Emuāri, kuros

iespējams izvietot arī saites uz citiem emuāriem vai citiem tīmekļa resursiem, savas izplatības dēļ izveidojuši jaunu, plašu saziņas tīklu, kurā jaunumi, aktualitātes un viss interesantais izplatās ļoti ātri. Novērots, ka daudzi interneta lietotāji atverot no rīta pārlūkprogrammas, vispirms lasa nevis ziņu portālus, bet apskata, kas jauns ierakstīts viņu iecienītajos emuāros (Kurpnieks, 2005:12). ASV prakse liecina, ka daži no emuāriem auditorijas ziņā var sacensties ar dienas laikrakstiem, lai gan vairumam ir ļoti neliels (5-10) lasītāju loks. Līdzīgi piemēri atrodami tepat Latvijā (Barkāns, 2006).

Ļoti izplatīts ir viedoklis, ka emuāri uz visiem laikiem izmainīs žurnālistikas nozari (Dominick, 2005:109). Jau tagad emuārus droši var saukt par „lietotāju izveidotiem mediju kanāliem”. Ja tradicionālie mediji - televīzija, radio un laikraksti - nosaka, kas ir ziņa un ko „tev būs šodien zināt”, tad emuāri un forumi paši izvēlas savas ziņas, savas aktuālās tēmas, piedāvā tām savu interpretāciju, kas tiek pastiprināta gan tekstuālā, gan audio, gan video līmenī, izmantojot saites uz attiecīgo informāciju tīmeklī (Eglīte, 2007). Turklāt emuāristi var ietekmēt ziņu dienaskārtību, atklājot un izvērtējot kādu ideju vai notikumus, kurus tradicionālie mediji pirms tam nav atspoguļojuši (Lennon, 2003: 77).

Jebkurš cilvēks kam ir pieeja internetam var kļūt par žurnālistu un komentētāju. Emuāri savā ziņā pilnvaro pašu sabiedrību iesaistīties notikumu risināšanā. Kā norāda D. Gilmors, tad emuāri devuši sabiedrībai to, ko pilnvērtīgi nav spējuši nodrošināt tradicionālā žurnālistika- iespēju izteikties un tik uzklautiem (Dominick, 2005:109). Daudzi tradicionālo mediju pārstāvji emuārus uzskata par nekontrolētu amatieru žurnālistikas formu. To var uzskatīt gan par emuāru stipro pusi, gan arī par galveno vājību (Pedley; 2005:96).

3. EMUĀRU UN TRADICIONĀLO MEDIJU SALĪDZINĀJUMS

Sabiedrība tradicionāli ir pasīvs informācijas saņēmējs, no kura negaida aktīvu līdzdarbošanos, bet līdz ar jauno mediju parādīšanās (īpaši emuāru) sabiedrības locekļi tiek aicināti iesaistīties ziņu modelēšanā- tas izpaužas kā dalīšanās ar zināmo informāciju, sava viedokļa izteikšanā komentāru veidā (Wall; 2005:161).

Kopumā, daudzos emuāros tiek publicētas ziņas ar atšķirīgu uzbūvi salīdzinot ar tradicionālo žurnālistiku (Emuāru žurnālistikas salīdzinājums ar tradicionālo žurnālistiku ir apskatīts tabulā Nr.1.). Emuāri ir mainījuši ziņu formu (Wall; 2005:161), turklāt tie piedāvā acumirkliņu darba iznākumu- tikko autors ir pabeidzis savu darbu, viņš to nekavējoties var publicēt internetā (D. Branscum; Lasica; 2002).

Nozīmīga emuāru priekšrocība ir neatkarība. Emuāristam nav jāpakļaujas konkrētai tradicionālo mediju formai (G. Fleishman Lasica; 2002), atšķirībā no tradicionālajiem medijiem, kur žurnālisti rakstus veido pēc vienota un vispārpieņemta principa (jebkura raksta struktūra

tiek veidota pēc apgrieztās piramīdas principa) (Wall; 2005:161).

Los Angeles Times žurnālists Deivids Šavs (David Shaw) norāda, ka pretēji tradicionālajiem žurnālistiem, kuru darbi tiek publicēti tikai pēc tam, kad ir izgājuši cauri vairākkārtējiem filtriem no redaktoru puses, pilsoņu žurnālistikā šis posms tiek izlaists un līdz ar to pie lasītājiem nonāk neizfiltrēta, kā arī nepārbaudīta informācija. Tajā pašā laikā pilsoņu žurnālistikas pārstāvji apgalvo, ka gadījumos, kad emuāristi ir pieļāvuši kļūdas savos darbos, tās gandrīz uzreiz tiek arī izlabotas, jo lasītāji uz kļūdām acumirkļīgi reaģē un norāda tās raksta autoram. Ja kļūdas netiek izlabotas, tad no tā cieš emuārista reputācija un cilvēki ar šaubām uztver šī autora darbu (Papandrea; 2007:529).

Tradicionālo mediju pārstāvjiem- profesionāliem žurnālistiem jābūt objektīviem, neitrāliem un viņiem stāsts jāatspoguļo no dažādām pusēm. No reportieriem sagaida, ka viņi neiesaistīsies sižetos, ko paši veido. Tajā pašā laikā rakstot emuārus, autors var pašpārliecināti izteikt savu personīgo viedokli bez pašcenzūras, turklāt apskatītais temats tiek atspoguļots visbiežāk tikai no viena skatupunkta. Tieši pašpārliecināta rakstība ir viena no emuāru raksturīgākajām iezīmēm (Wall; 2005:161).

Tradicionālajos medijos ir pieņemts, ka raksta autors lasītājiem neatstāj iespēju pašu interpretācijām par doto tematu, kā arī auditorijai nav iespējas momentāni pieslēgties un uzzināt, ko par šo tēmu raksta(ziņo) citi mediji (Wall; 2005:161-162), turpretī emuāri turpina un pat veicina diskusiju sabiedrībā par dažādām aktuālām tēmām (Papandrea; 2007:524)

Emuāros izlasāmie raksti visbiežāk ir fragmentāri, tie nav pilnīgi bez tam sekojošā linka. Lasītājam ir iespēja izlasīt stāsta fragmentu un sekot linkam uz pirmavotu, bet tikpat labi viņš var izmantot kādu citu informācijas resursu un izlasot to, atgriezties, pie sākotnēji lasītā un komentēt, ko viņš par to domā, vai arī atklāt pārējiem kādu jaunu problēmas aspektu, kas pirms tam nav pieminēts, tā uzturot diskusiju atvērtu. (Wall; 2005:161-162).

Emuāri kļūst par papildinājumu tradicionālajiem ziņu medijiem (Lasica), pie tam kā norāda Doks Sīrs (Doc Searls) emuāri jau ir un turpmāk vēl vairāk kļūs par informācijas avotu tradicionālajiem medijiem (Lasica; 2002), tam piekrīt arī Ričards Lainings, Starptautiskās Sabiedrisko attiecību asociācijas (IPRA) valdes loceklis: „Arvien lielākā mērā žurnālisti informāciju smeļas tiešsaistē” (Gailītis; 2007).

Publikāciju struktūra	Strukturēta, apgrieztās piramīdas, princips, atbild uz jautājumiem: kas?, kā? ko? kāpēc?, kur?, pabeigts teksts, ticamību nodrošina ar avotiem un atsaucēm.	Fragmentāra, atvērts teksts, ar iespēju papildināt, ticamību nodrošina linki.
-----------------------	---	---

(Wall; 2005:161-162)

1. tabula. Tradicionālā žurnālistika vs emuāru žurnālistika

	tradicionālā žurnālistika	emuāru žurnālistika
Rakstības stils	Objektīvs, neitrāls, daudzpusīgs(ar vairākiem skatupunktiem)	Personīgs, pārliecinošs, vienusīgs
Attiecības ar auditoriju	Auditorija ir pasīvi informācijas saņēmēji	Auditorija līdzdarbojas materiālu tapšanā

4. METODE

Lai iegūtu empīrisko materiālu un noskaidrotu emuāru kā jauno mediju rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā, tika aptaujāti emuāru autori un emuāru lasītāji.

Pirmkārt, tika veikta Latvijas emuāru autoru anketēšana ar mērķi:

- noskaidrot motivāciju, kāpēc tika uzsākta un turpināta emuāru veidošana;
- identificēt kāda satura un formāta informācija tiek publicēta emuāros, kas ir informācijas avoti.
- noskaidrot emuārus autoru attieksmi pret tradicionālās žurnālistikas principiem, to izmantošanu emuāru veidošanā;
- noskaidrot vai un kā tiek izmantota iespēja uzklaut, veidot diskusiju ar emuāru apmeklētājiem.

Pilni anketas jautājumi emuāru veidotājiem atrodami 1. pielikumā.

Anketēto autoru izlase tika veidota pēc nejaušības principa. Izlasi veidoja tie emuāru autori, kas savās emuāru vietnēs bija norādījuši e-pasta adresi vai citu elektronisku sazināšanās veidu, neatkarīgi no emuāra satura vai formāta. Emuāru adreses tika atrastas izmantojot Interneta meklētāju „Google” pēc atslēgas vārdiem *emuārs* un *blogs*. Kopumā izsūtītas 50 anketas, aizpildītas un derīgas atpakaļ saņemtas 31 anketa.

Otrkārt, tika veikta emuāru lasītāju anketēšana, lai :

- noskaidrotu emuāru apmeklēšanas paradumus un motivāciju,;
- emuāru patērēšanas biežumu un pausto uzticamību salīdzinājumā ar tradicionālajiem medijiem.

Pilni anketas jautājumi emuāru lasītājiem atrodami 2. pielikumā.

Emuāru lasītāju izlase sastāvēja no emuāru lasītājiem, kas atsaucās dažādās interneta vietnēs publicētajam aicinājumam atbildēt uz jautājumiem un aizpildīt anketu par emuāru lasīšanas paradumiem. Precīzs izsūtīto anketu skaits līdz ar to nav zināms, aizpildīta saņemtas 62 anketas.

Anketu jautājumi sastādīti, balstoties uz 2006. gadā Pew Internet & American Life projekta ietvaros veiktā pētījuma “Blogger Callback Survey” metodoloģiju, kā arī uz apskatīto teorētisko literatūru. Rezultāti kodēti un apstrādāti, izmantojot datorprogrammu Microsoft Excel.

5. REZULTĀTI

5.1. Emuāru autoru anketas rezultāti

Darba izstrādes gaitā emuāru autoriem tika izsūtītas 50 anketas, aizpildītas un derīgas atpakaļ saņemtas 31 anketa.

72% no visiem emuāra autoriem bija vecumā no 18 līdz 24 gadiem, 14% respondentu bija vecuma grupā no 25-34 gadiem. Vecuma grupa no 15 līdz 18 gadiem sastāvēja 14% respondentu. 31% no aptaujātajiem emuāra autoriem ir

augstākā izglītība, 9% respondentu ir ieguvuši vidusskolas izglītību, bet 60% ir nepabeigta augstākā.

5.1.1. Emuāru rakstīšanas ilgums

Neviens no aptaujātajiem autoriem emuāru nebija radījis pēdējā pusgada laikā. Visvairāk jeb 40% no visiem autoriem, emuāru raksta vienu gadu, 26% jeb 8 autori emuārus raksta jau diviem vai trīs gadus, bet 30% no 4-5 gadiem. Visilgāk- sešus vai vairāk gadus emuārus veido tikai viens no aptaujātajiem, kas sastāda 4% .

5.1.2. Motīvi, kāpēc cilvēki ir sākuši rakstīt emuārus

Emuāru autori min dažādus motīvus, kāpēc izveidojuši savu emuāru. Divi galvenie motīvi, kas dominē dotajās atbildēs ir līdzcilvēku ietekme un vēlme izpausties, izteikt savu viedokli, domas un piefiksēt jaunas idejas. Kā norāda daudzi no aptaujātajiem, tad viņi radījuši emuārus, jo tas tajā brīdī bijis populāri un tā darījuši lielākā daļa viņu vienaudžu. Tika minēti arī tādi motīvi kā iespēja publiski iztirzāt problēmas, trenēt angļu valodas rakstību un vēlme dalīties savā pieredzē un uzskatos ar citiem cilvēkiem.

2. tabula. Emuāru autoru minētie motīvi emuāru izveidošanai un rakstīšanas uzsākšanai

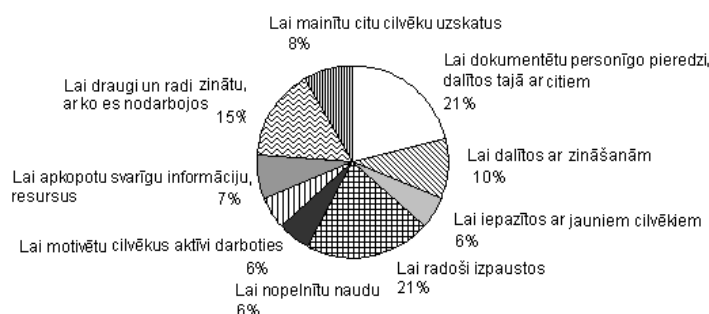
Bija populāri, stilīgi, forši rakstīt emuārus (4)
Jauns, nebijis komunikācijas veids (3)
Pusaudžu vecuma krīze (1)
Nepieciešamība pēc pašanalīzes (3)
Nepieciešamība pēc pašizpaušmes (8)
Publiskai problēmu risināšanai, apspriešanai (1)
Parādīt pozitīvu piemēru, situācijas uzlabošanai Latvijas internetā (1)
Lai trenētu angļu valodu (1)
Lai iemācītos izteikties, argumentēt (2)
Lai ārpus datora uzglabātu informāciju (2)
Izklaide (1)
Huligānisms (1)
Piederība „emuāristu kultūrai” (1)
Citu emuāristu iespaidā (4)
Profesionālo aktivitāšu dokumentēšana (1)

5.1.3. Iemesli, kāpēc cilvēki raksta emuārus

Divi no izplatītākajiem iemesliem, kāpēc cilvēki raksta emuārus, tiek minēta iespēja dokumentēt personīgo pieredzi, dalīties tajā ar citiem un iespēja radoši izpausties. Kā vienu, tā otru no šiem iemesliem ir nosaukuši 21% emuāru autoru. 15% aptaujāto cilvēku vēlas, lai draugi un radi zinātu ar, ko viņi nodarbojas, 10% vēlas dalīties ar zināšanām, 8% grib mainīt citu cilvēku uzskatus, bet 7% aptaujāto, par iemeslu min iespēju apkopot svarīgu informāciju, resursus. Tikai 6% raksta emuārus, lai iepazītos ar jauniem cilvēkiem, nopelnītu naudu vai motivētu cilvēkus aktīvi darboties. Anketā nepieminēti, bet autoru nosaukti iemesli: atkarība, pašanalīze, sevis izklaidēšana, iespēja

izteikt emocijas, kuras var pārslasīt pēc kāda laika un iespēja nodrošināt papildus informāciju tiem, kuri saskaras ar konkrētu cilvēku profesionālajā jomā.

2. attēls. Emuāru rakstīšanas iemesli

5.1.4. Emuāru skaits vienam autoram

Aptaujas rezultāti rāda, ka lielākā daļa (44%) aptaujāto autoru raksta vismaz divus dažādus emuārus. 39% aptaujāto raksta tikai vienu emuāru, 13% raksta trīs emuārus, četrus un vairāk uztur tikai 4%.

5.1.5. Tēmas, kas tiek apskatītas emuāros.

3. tabula. Emuāros apskatītās tēmas

Autora dzīve, ikdiena, ar to notikumi (9)
Radošie darbi (2)
Fotogrāfija, ar to saistītais (4)
Interesanta informācija no Interneta (2)
Sekss, attiecības (1)
Ceļojumi (1)
Jaunākās tehnoloģijas, IT (7)
Reklāma, mārketing, mediji, ekonomika (4)
Ekonomika 1
„Viss” (3)
Kino, izklaide, dzīves stils (3)
Pavārmāksla (1)
Politika, sabiedrība (5)
Izglītība, karjera (2)
Sabiedrībā aktuāli notikumi (2)
Noderīgi interneta resursi (1)
Pētījumi (1)

5.1.6. Pavadītais laiks nedēļā emuāru veidošanai

14% no respondentiem nedēļā 10 un vairāk stundas pavada veidojot emuāru, bet vienāds skaits cilvēku jeb 43% no visiem aptaujātajiem, pavada vienu līdz divām stundām, kā arī no trim līdz deviņām stundām nedēļā veidojot emuārus.

5.1.7. Regularitāte ar kādu tiek publicēti jauna informācija emuārā

29% emuāru autoru jaunu informāciju emuārā publicē no 3-5 reizēm nedēļā, 25% to dara vismaz reizi nedēļā, 13% jaunu informāciju publicē retāk kā reizi nedēļā, bet 8% dažas reizes mēnesī. 17% un 8% gadījumu jauna informācija tiek publicēta attiecīgi vairākas reizes dienā un reizi dienā.

5.1.8. Emuārā publicētās informācijas veids, forma

Gandrīz puse no respondentiem jeb 49% emuāros publicē esejas un rakstus, 23% fotogrāfijas, 14% attēluzņēmumus vai grafikus, 12% videomateriālus un tikai 2% izmanto audio materiālus.

5.1.9. Izmantotie informācijas avoti emuārus veidošanā

Tikai divi emuāra autori raksta par savu personīgo pieredzi un neizmanto nevienu citu informācijas avotu. Pārsvārā aptaujātie respondenti ir izvēlējušies no diviem līdz trim informācijas kanāliem, bet ir autori, kas izmanto pat piecus un vairāk. Visbiežāk-27% gadījumos emuāru autori paļaujas uz savu personīgo pieredzi, bet 23% gadījumu informācija tiek iegūta komunicējot ar citiem cilvēkiem. Salīdzinoši maza daļa-tikai 14% autoru kā informācijas avotus izmanto tradicionālos medijus, tieši tikpat daudz tiek izmantoti citu cilvēku emuāri, bet internets tiek izmantots 22% gadījumu.

5.1.10. Personas, kas lasa emuārus

40% respondentu atzīst, ka viņu emuārus lasa draugi un paziņas, 12% radi un 41% nepazīstami cilvēki, bet 7% aptaujāto nezina, kas lasa viņu emuārus.

5.1.11. Pieredze žurnālistikā rakstot emuārus

Nedaudz vairāk kā puse respondentu uzskata, ka rakstot emuārus nav nepieciešama pieredze žurnālistikā, norādot, ka emuārs ir medijs, kas tiek veidots pēc savas gaumes un ieskatiem. Tikai viens no emuāru autoriem piekrīt, apgalvojumam, ka ir nepieciešama pieredze žurnālistikā, ja veido emuāru. Pārējie aptaujātie domā, ka tas ir atkarīgs no emuāra mērķa, bet lielākoties obligāta pieredze žurnālistikā nav vajadzīga, tomēr tā var noderēt. Viens no respondentiem norāda, ka viņam nav pieredzes žurnālistikā, bet tā nekaitētu, jo būtu vieglāk ievākt informāciju un saprotamāk/labāk to varētu pasniegt saviem lasītājiem. Tajā pašā laikā kāds cits aptaujas dalībnieks uzskata, ka emuāri palīdz izkopt nepieciešamās zināšanas, kas varētu noderēt žurnālistikā.

4.tabula. Pieredze žurnālistikā rakstot emuārus

– Ir, nepieciešamība pēc pieredzes žurnālistikā, jo	Nav, nepieciešamība pēc pieredzes žurnālistikā, jo tā ir tāda kā dienasgrāmata katram savā gaumē.
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - Tas palīdzētu vieglāk uzvert domu - Ne profesionāla, bet pietiek ar sakarīgu spēju izteikties, lai būtu gan saprotami, gan interesanti lasītājam. - Lai rakstītu kvalitatīvi, ir jābūt zināmai pieredzei, bet ne obligāti "žurnālistikā". Galvenais, lai cilvēkam būtu loģisks izklāsta stils. - Atkarīgs no tā, kāds ir emuāru mērķis. Ja paust savu viedokli, tad nav svarīga žurnālistikas pieredze, jo viedoklim, manuprāt, jābūt pirmatnējam un tiešam nevis profesionālam, ja cita mērķa emuārs tad pieredze ir svarīga. - Ja grib profesionāli blogot, jā. 	<ul style="list-style-type: none"> - Tā taču savā ziņā ir dienasgrāmata. Vai rakstot dienasgrāmatu arī jābūt pieredzei žurnālistikā? - Tā ir brīva cilvēka izpausme, kas var būt citiem baudāma, bet var arī nebūt. Nav pienākuma pret gaumi, ētiku un pareizrakstību. - To var darīt ikviens. - Emuārs ir subjektīvs un tam nav noteiktas definīcijas un formas. - Jo mūsdienās tos var sakarīgi uzrakstīt jebkurš ar elementārām valodas, stila zināšanām. - Svarīga ir tikai vēlme pašam izpausties, rakstīt, komunicēt ar pasauli. Sākumā varbūt vienā virzienā, bet ar laiku noteikti uzradīsies domubiedri. - Emuārs ir tautas žurnālistika. Svarīgs ir saturs un operativitāte, klātbūtne, nevis teksta un satura kvalitāte. - Manuprāt, pietiek ar kriptiņu loģiskās un radošās domāšanas. - Bieži vien emuāri netiek rakstīti tāda stilā! - Tos var lasīt kurš vēlas, tāpēc nepievērš lielu uzmanību tam kā tu pasniedz informāciju, cik korekti. - Atkarīgs no lasītāju
---	--

	<p>loka.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parasti jau raksta sev un nedomā, ko citi par to domās un kā tas izklausās, cik gramatiski un literāri pareizi tas viss uzrakstīts.
--	--

5.1.12. Emuāristi-žurnālisti

20 cilvēki jeb gandrīz divas trešās daļas aptaujāto iepriekš nav strādājuši kā žurnālisti, bet pārējie aptaujātie ir bijuši žurnālisti.

5.1.13. Tradicionālās žurnālistikas principi rakstot emuārus

Lai uzzinātu kādus žurnālistikas principus izmanto un vai vispār izmanto emuāru autori, tika uzdots atvērts jautājums, kurā tikai viens no respondentiem atzina, ka izmanto tradicionālo mediju principus, kaut gan viņa emuārs nav ziņu žanrā, tomēr par aktualitātēm autors lasītājiem pavēsta pēc apgriezās piramīdas principa. Viņš arī piebilst, ka ar laiku domā eksperimentēt ar hiperžanru un lietot tagus, corsslinkus, Flash un citas prezentācijas formas, kas jau iet ārpus tradicionālās žurnālistikas "rāmjiem"

Neviens cits no emuāru autoriem nenosauca kādu konkrētu tradicionālās žurnālistikas principu, ko izmantotu savā emuārā, veidojot rakstus. Tas skaidrojams ar to, ka pārliecinošs vairākums-26 emuāru autori vispār neizmanto tradicionālās žurnālistikas principus, bet 4 autori atzina, ka dara to tikai reizēm un daļēji. Kāds autors atzīstas, ka neko nezina par šiem principiem, bet cenšos rakstīt tā, lai raksts būtu saprotams ikvienam, tajā pašā laikā citam respondentam ir pilnīgi pretējs arguments- viņš vairāk raksta priekš sevis, nevis, lai citus izklaidētu.

5.1.14. Nepatiesu faktu publicēšana emuāros, to iemesli

Deviņi no 31 viena emuāra autora atzinuši, ka savos emuāros ir publicējuši nepatiesus faktus. Trīs respondenti atklāj, ka tādā veidā vēlējušies ietekmēt sabiedrības reakciju, viens vēlējies piemulķot "naivo" tautu, bet kāds cits mēģinājis slēpt patiesos faktus. Trīs respondenti atzinuši, ka to nav zinājuši, izdarījuši to neapzināti, bet 2 emuāristi nepatiesus faktus publicējuši neuzmanības un steigas dēļ. 7 respondenti, kas nav publicējuši nepatiesus faktus savos emuāros, norāda, ka tādejādi tiek apdraudēta emuāru uzticamība, reputācija, viens uzskata, ka dokumentējot vēsturi nav vēlams pieļaut kļūdas, bet divi autori neredz jēgu. Četri autori nav atbildējuši uz šo jautājumu.

5. tabula Nepatiesu faktu publicēšana emuāros, to iemesli

Jā (9)	<ul style="list-style-type: none"> - Lai ietekmētu auditoriju, tās reakciju (3) - Neuzmanības, steigas dēļ (2)
--------	--

<ul style="list-style-type: none"> - Lai slēptu patiesos faktus (1) - Lai radītu interesantu stāstu, prozas gabalu (2) - Lai piemulķotu „naivo tautu“ (1)
Nē (15) <ul style="list-style-type: none"> - Nav jēgas (2) - Tādejādi tiek apdraudēta emuāra uzticamība, reputācija (7) - Dokumentējot vēsturi nav vēlams pieļaut kļūdas (1)
Nezinu/neapzināti (3)

5.1.16. Nepieciešamība pēc atgriezeniskās saites emuāros

23 emuāru rakstītāju atzīmē, ka viņiem ir svarīga un nepieciešama atgriezeniskā saite ar lasītāju. Ar atgriezeniskās saites palīdzību autori vēlas uzzināt lasītāju viedokli, respondentiem ir svarīgs atbalsts un pozitīvas emocijas, bet daži emuāristi norāda, ka tas ir labs indikators, kā noteikt, vai emuārā apskatītā tēma un vai pats emuārs ir aktuāls. Diviem respondentiem, neskatoties uz to, ka viņu emuāros ir pieejam komentēšanas iespēja, nav svarīga atgriezeniskā saite. Viens autors pat atzīstas, ka viņam nav svarīgi, ko citi domā par viņa rakstīto. Trīs autori savam emuāram nemaz nav nodrošinājuši iespējamu atgriezenisko saiti, jo tas prasa papildus laiku un uzmanību, kā arī tā ir iespēja saglabāt kontroli emuāru vietnē.

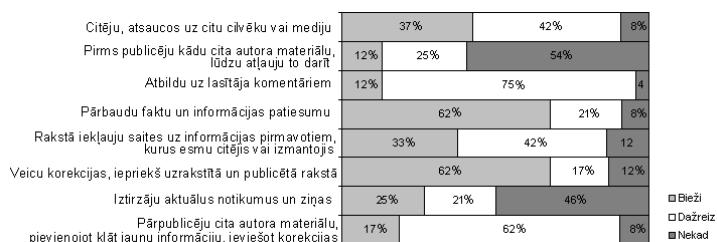
Jā (23) <ul style="list-style-type: none"> - Lasītāju viedokļa uzzināšana (4) - Atbalsts, pozitīvas emocijas (6) - Indikators, ka apskatītā tēma, emuārs ir aktuāls (5) - Papildus informācija, ko nav iespējams iegūt neviena citā veidā (3) - Diskusijas veidošanai (2) - Kritikai (2)
Nē, ja ir komentēšanas iespēja (2) <ul style="list-style-type: none"> - Nav svarīgi, ko domā emuāra lasītāji (2)
Nē, ja nav komentēšanas iespēja (3) <ul style="list-style-type: none"> - Kontroles saglabāšana emuāra vietnē (1) - Prasa papildus laiku un uzmanību (2)

5.1.17. Emuāru žurnālistikas elementu izmantošanas biežums

8% no visiem respondentiem citējot nekad neatsaucas uz citu cilvēku vai mediju, Tajā pašā laikā 12% autoru bieži lūdz atļauju pirms publicē, kāda cita autora materiālu, 25% to dara dažreiz, bet 54% nekad. 75% emuāru autoru dažreiz atbild uz lasītāju jautājumiem, tikai 4% to nekad nedara, bet 12% to dara bieži. 62% autoru pirms publicēšanas pārbauda faktu un informācijas patiesumu, 21% informācijas patiesumu pārbauda dažreiz un 8% to nedara nekad. 12% nekad, 33% bieži un 42% dažreiz rakstā iekļauj saites uz informācijas pirmavotiem, kurus ir citējis vai izmantojis. 62% respondentu bieži veica korekcijas

rakstā pēc tam, kad tas jau ir nopublicēts, 17% to dara dažreiz un 12% nekad. 25% dažreiz, 46% nekad un 21% dažreiz iztīrā aktuālus notikumus un ziņas. Lielākais vairākums jeb 62% no visiem respondentiem dažreiz pāpublicē cita autora materiālu, pievienojot klāt jaunu informāciju, ieviešot korekcijas, 17% to dara bieži un 8% nekad.

9. attēls. Emuāru žurnālistikas elementi un to izmantošanas biežums

5.2. Emuāru lasītāju aptaujas rezultāti

Emuāru lasītāju aptaujā aizpildītas un derīgas atpakaļ, tika saņemtas 62 anketas.

71% aptaujāto emuāru lasītāju vecums bija no 18 līdz 25 gadiem, 23% gadījumu respondenta vecums bija no 25 līdz 35 gadiem, bet 6% aptaujāto bija vecuma grupā no 15 līdz 18 gadiem (skat. 17. attēlu 4. pielikumā). 23% no aptaujātajiem emuāra lasītājiem ir augstākā izglītība, 13% respondentu ir ieguvuši vidusskolas izglītību, 61% ir nepabeigta augstākā, bet 3% ir ieguvuši pamatskolas izglītību.

5.2.1. Emuāru lasīšanas biežums

Visbiežāk-33% no respondentiem emuārus lasa dažas reizes mēnesī, 19% lasa no trim līdz piecām reizēm nedēļā, 10% no vienas līdz 2 reizēm nedēļā, bet 3% retāk kā reizi nedēļā. 16% no visiem aptaujātajiem emuārus lasa reizi dienā un 19% to dara vairākas reizes dienā.

5.2.2. Iemesli, kāpēc cilvēki lasa emuārus

23% respondentu lasa emuārus, lai uzzinātu citu cilvēku personīgo pieredzi un 20% vēlas uzzināt, ar ko nodarbojas un kā jūtas viņu radi un draugi. 13% aptaujāto emuāru lasītāju, grib uzzināt citu cilvēku uzskatus, kā arī tieši tikpat daudzi vēlas iegūt informāciju un viedokļus, kurus nepublicē tradicionālie mediji. Emuāri tiek lasīti arī, lai iegūtu dažādu informāciju, kas lasītājam liekas svarīga, šādu iemeslu ir atzīmējuši 17% aptaujāto, bet 14% lasot emuāros izklaidējas.

5.2.3. Lasīto emuāru saturs

Galvenokārt emuāra lasītāji izvēloties emuāru saturu dod priekšroku personīgajām dienasgrāmatām (27%), tad seko izklaides(16%), sporta, kultūras, tehnoloģiju un

ekspertu emuāri (9%). Ziņu un politiskie emuāri interesē 8% no respondentu, bet korporatīvos emuārus lasa tikai 1%. Reti kurš no aptaujātajiem emuārus lasa tikai par vienu nozari vai jomu, lielākajā daļā gadījumu cilvēki lasa no trim līdz pieciem dažādu tēmu emuāriem.

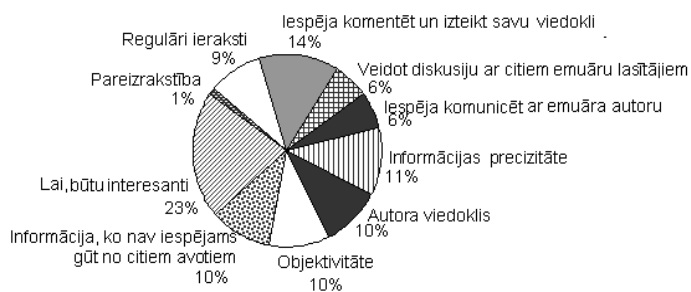
5.2.4. Emuāru autori

32% no respondentiem atklāj, ka lasa draugu un radu emuārus, 23% gadījumu tie ir ekspertu, bet 9% sabiedrībā pazīstamu cilvēku emuāri. Paziņu emuārus lasa tikai 18% no aptaujātajiem cilvēkiem, tas ir tikpat daudz, cik lasa emuārus, kuriem nezina un nepazīst autoru.

5.2.5. Kritēriji emuāru izvēlē

Lasot emuārus respondentiem ir būtiski vairāki kritēriji, bet šie kritēriji nav viennozīmīgi. Galvenokārt emuāriem ir jābūt interesantiem uz to norādīja 23% respondentu, tad seko iespēja komentēt un izteikt savu viedokli (14%). 11% gadījumu respondentiem būtiski ir liecies, ka emuārā publicētā informācijas ir precīza (11%), objektīva (10%), to nav iespējams gūt no citiem avotiem (10%), kā arī autors ir izteicis savu viedokli (10%). Mazāk svarīgi ir regulāri ieraksti (9%), iespēja komunicēt ar citiem autoru (6%) un veidot diskusiju ar citiem emuāra lasītājiem. Vismazāk lasītāja izvēlē ietekmē pareizrakstība (1%).

13. attēls. Būtiskie kritēriji emuāru izvēlē

5.2.6. Personīgā informācija par emuāra autoru

42% aptaujāto lasītāju ir vienalga, vai emuāra veidotājs ir atklājis informāciju par sevi vai arī nav to izdarījis, 35% respondentu tas ir svarīgi, bet 23% tas nelielas svarīgi.

5.2.7. Uzticība medijiem

6% respondentu pilnībā uzticas televīzijai un radio, bet 10% pilnībā uzticas laikrakstiem. Vairāk uzticas nekā neuzticas televīzijai un radio 45% no visiem aptaujātajiem, laikrakstiem 29%, internetam 10% un emuāriem 19%. Visvairāk respondenti atzina, ka uzticas medijiem atkarībā no situācijas. 26% respondentu vairāk neuzticas nekā uzticas internetam un emuāriem, 10% laikrakstiem, 6% radio un tikai 3% gadījumu televīzijai. 3% aptaujāto pilnībā neuzticas laikrakstiem.

5.2.8. Mediju patēriņš

Aptaujātie respondenti-58% televīziju visbiežāk patērē mazāk kā vienu stundu dienā, 14% aptaujāto televīziju patērē no piecām līdz astoņām stundām dienā un no trim līdz četrām stundām dienā vai nepatērē vispār. Neviens no respondentiem televīziju neskatās piecas un vairāk stundas dienā. Radio pārsvarā klausās mazāk kā vienu stundu dienā-32% vai no vienas līdz divām stundām dienā-29%. 19% respondentu radio nepatērē vispār, bet 10% to dara no trīs līdz četrām stundām dienā vai no piecām līdz astoņām stundām dienā. Neviens no aptaujātajiem radio neklausās deviņas un vairāk stundas dienā. Laikrakstus aptaujātie respondenti visbiežāk patērē mazāk kā vienu stundu dienā. 20% laikrakstus lasa vienu līdz divas stundas dienā, 4% to dara no trīs līdz četrām stundām dienā, bet 10% aptaujāto laikrakstus nepatērē nemaz. Neviens no respondentiem nelasa laikrakstus piecas un vairāk stundas dienā.

Internetu visvairāk patērē no trim līdz četrām stundām dienā-55%, 19% respondentu internetu lieto no piecām līdz astoņām stundām dienā, 13% no vienas līdz divām stundām dienā, 10% deviņas un vairāk stundas, bet tikai 3% aptaujāto lieto internetu mazāk kā vienu stundu dienā. Lielākais vairākus aptaujāti emuārus lasa mazāk kā vienu stundu dienā-87%, 10% no vienas līdz divām stundām dienā, bet 3% no respondentiem emuārus lasa no trim līdz četrām stundām.

6. DISKUSIJA

Neskatoties uz to, ka citās valstīs (ASV, Lielbritānija, u.c) emuāri ir ieņēmuši nozīmīgu vietu mediju sistēmā, Latvijā emuāru kultūra tikai attīstās, un pašlaik visplašāk emuārus izmanto nevis kā mediju, bet gan kā personīgās dienasgrāmatas.

Iemesli, kāpēc cilvēki ir sākuši rakstīt emuārus ir atšķirīgi, tomēr ir novērojama tendence, ka būtiska lomu ir esošajiem emuāristiem. Kā norāda daudzi no aptaujātajiem, tad viņi radījuši emuārus, jo tas bijis populāri un tā darījuši lielākā daļa viņu vienaudžu.

Vēlme iekļauties un būt piederīgiem noteiktai subkulturai ir kļuvusi par vienu no motīviem emuāra izveidošanā. Kā vēl viens būtisks iemesls izveidot emuāru no respondentu puses tika nosaukta vēlme un iespēja radoši izpausties. Tika minēti arī tādi motīvi kā iespēja publiski iztirzāt problēmas, trenēt angļu valodas rakstību un vēlme dalīties savā pieredzē un uzskatos ar citiem cilvēkiem. Emuārs netiek uztverts kā medijs, tas drīzāk ir arhīvs, kur dokumentēt piedzīvoto vai jauns komunikācijas kanāls, kur satikties un uzzināt draugu un paziņu personīgās dzīves aizkulises. Tas savā ziņā pilda lomu, ko agrāk tradicionālajos medijos pildīja bērni, precību un citi sludinājumi, kas ļāva uzzināt par līdzcilvēku priekiem vai bēdām (Barkāns, 2006).

Galvenās tēmas, kas tiek apskatītas emuāros ir autora dzīve, ikdiena un ar to saistītie notikumi, arī emuāra lasītāji galvenokārt izvēloties emuāru saturu dod priekšroku

personīgajām dienasgrāmatām (27%). Reti kurš no aptaujātajiem emuārus lasa tikai par vienu nozari vai jomu, lielākajā daļā gadījumu cilvēki lasa no trim līdz pieciem dažādu tēmu emuāriem.

Emuāru autori salīdzinoši maz pavada laiku pie sava emuāra tapšanas, vidēji no divām līdz deviņām stundām nedēļā- tas izskaidrojams ar faktu, ka lielākoties emuāri ar jaunu informāciju tiek papildināti dažas reizi nedēļā un tikai 25% respondentu publicē rakstus vai ziņas katru dienu. Tajā pašā laikā aptaujājot emuāru patērētājus, atklājās, ka neskatoties uz to, ka viena no emuāra iezīmēm ir regulāras publikācijas lasītājiem izvēloties emuārus tas nešķiet tik būtiski kā iespēja lasīt interesantus rakstus un komentēt, izteikt savu viedokli.

Aptauja parāda, ka kritēriji, pēc kuriem lasītājs izvēlas emuārus nav viennozīmīgi. Vienlīdz svarīgi ir tas, vai emuāros var atrast informāciju, kas ir precīza, objektīva un nav pieejam citos avotos. Tas liecina par faktu, ka lasītāji ne vien pieprasa no tradicionālajiem medijiem objektivitāti un faktu precizitāti, bet to sagaida arī no emuāriem. Tajā pašā laikā lasītāji vēlas uzzināt autora personīgo viedokli un attieksmi par dažādām problēmām un notikumiem, ko nav iespējams saņemt no profesionāliem žurnālistiem un tradicionālajiem medijiem.

Kā atklāja emuāru autori, tad rakstot emuārus pieredze žurnālistikā ir mazsvarīga, jo pat bijušie vai esošie žurnālisti, kas veido savus emuārus nepieturas pie tradicionālajiem žurnālistikas principiem. Vairāki emuāristi norāda, ka svarīgs ir saturs, nevis forma. Vēl arī viens no izplatītākajiem argumentiem, kāpēc žurnālistikas iemaņas nav nepieciešamas, ir tas, ka emuāri ir dienasgrāmatas un domātas personīgajai lietošanai.

Tomēr pastāv daži žurnālistikas elementi, kurus autori izmanto emuāros: rakstā iekļauj saites uz informācijas pirmavotiem, kurus ir citējis vai izmantojis, pārpublicējot cita autora materiālu (liek atsauces), pārbauda faktu un informācijas patiesumu.

Atšķirībā no tradicionālās žurnālistikas, emuāru rakstīšana ir vairāk kā hobijs (95% aptaujāto autoru), līdz ar to nav iespējams vēltīt tik daudz laika un pūļu publikāciju sagatavošanai, kā tas ir algotajiem žurnālistiem. Tas, kā atzīst daži emuāru autori un lasītāji, var būt kā viens no iemesliem līdz galam nepārbaudītas, kļūdainas informācijas publicēšanai.

Lasītāji emuāriem neuzticas pilnībā, taču, kā rāda aptaujas rezultāti, tad pārsvarā tas atkarīgs no situācijas un konkrēta emuāra. Tas arī saprotams, jo paši emuāru autori atzīstas, ka mēdz savās vietnēs publicēt nepatiesu informāciju un faktus, lai ietekmētu sabiedrību un tās reakciju, tomēr šādas rīcības iemesli var būt arī neapzināti. Lielākā daļa aptaujāto emuāristi gan atzīmēja, ka nevar atļauties tā darīt, lai nesabojātu sava emuāra reputāciju un uzticamību. Jāpiebilst, ka uzticības koeficients tradicionālajiem medijiem un emuāriem nav izteikti atšķirīgs.

Kaut gan daudzi teorētiski norāda, ka atšķirībā no tradicionālās mediju sistēmas, kurā sabiedrība tradicionāli ir

pasīvs informācijas saņēmējs un no kuras negaida aktīvu līdzdarbošanos, jaunie mediji un emuāri iesaistīta sabiedrības locekļus ziņu modelēšanā, kas tas izpaužas kā dalīšanās ar zināmo informāciju un sava viedokļa izteikšanā komentāru veidā (Wall; 2005:161). Tomēr, kā rāda aptaujas rezultāti, tad pārsvarā emuāru autori nav ieinteresēti iesaistīt un uzturēt ar lasītājiem diskusiju. Atbalsta, kritikas izteikšana un aktuālas informācijas noteikšana tiek nosaukta par galvenajām komentāru jeb atgriezeniskās saites funkcijām, kuras ir svarīgas emuāru autoriem. Diskusijas veidošana un papildus informācijas iegūšanas emuāru autoriem ir mazsvarīgāka nekā emuāru lasītājiem.

Neskatoties uz to, ka emuāri piedāvā tā autoram iespējas publicēt dažāda veida un formāta materiālus-audio, video, fotogrāfijas, attēlus, tikai retais no aptaujātajiem emuāru autoriem izmanto šīs iespējas, pārsvarā emuāru autoru publicē esejas un rakstus-49% un tikai 23% izmanto fotogrāfijas, 14% attēlus un 12% videomateriālus.

Daļa aptaujāto lasītāju emuārus izmanto kā mediju, no kura gūt informāciju, kuru nav iespējams gūt no citiem avotiem (10%)- internets paver iespēju izteikties cilvēkiem, kuriem ir alternatīvs skatu punkts un viedoklis par dažādām lietām, un kuru tradicionālie mediji neņem vērā (Lasica; 2002) vai arī informāciju, kuru tradicionālie mediji nevar atļauties publicēt.

Emuāra autori izvēlas daudzus un dažādus informācijas kanālus un avotus, tomēr tradicionālajiem medijiem uz emuāru saturu ir salīdzinoši maza ietekme. Biežāk kā publicējamo materiālu avots tiek izmatota personīgā pieredze un informācija, kas iegūta komunicējot ar citiem cilvēkiem. Var novērot tendenci, ka emuāristi savā starpā mijiedarbojas, citu autora emuārus izmantojot par informācijas avotiem. Ļoti retos gadījumos emuāra autori paļaujas tikai uz savu personīgo pieredzi neizmantojot nevienu citu informācijas avotu.

Lasot emārus cilvēkiem ir mazsvarīgi vai autors par sevi ir atklājis personīgo informāciju, tajā pašā laikā 40% gadījumu lasītāji izvēlas draugu, radu vai paziņu emuārus, kas liek domāt, ka neskatoties uz to, ka emuārā netiek publicēta informācijas, kas atklāj emuāra autora personību, lasītāji, lielākoties, tomēr zina, kas slēpjas zem pseidonīma.

7. SECINĀJUMI

Apkopojot pētījuma rezultātus, iespējams izdarīt galvenos secinājumus par to, kādas ir emuāru kā jauno mediju rakstīšanas un lasīšanas iezīmes Latvijā.

1. Emuāri pašlaik tiek uztverti kā izklaides un pašizpaušmes veids, nenovērtējot tā piedāvātās iespējas aktualizēt problēmas un veidot diskusijas sabiedrībā.
2. Latvijā ir izveidojusies emuāristu subkultūra. Tās pārstāvji motivē un veicina cilvēkus sākt rakstīt emuārus.
3. Emuāru autori neskatoties uz iespēju graut savu reputāciju, mēdz atspoguļot nepatiesu informāciju un faktus. Apzināti tiek veikta manipulācija ar lasītāju.
4. Atgriezeniskā saite šobrīd kalpo kā līdzeklis, ar kura palīdzību emuāra autori noskaidro lasītāju attieksmi un kritiku par publicēto tēmu, nevis veido diskusijas un iepazīstas ar dažādiem viedokļiem.
5. Emuāru autoriem nav nepieciešamas zināšanas un pieredze žurnālistikā. Nozīme ir tam, cik interesanti tiek pasniegta informācija un kā to uztver lasītāji.
6. Lasītāji sagaida, ka emuāros tiks publicēta objektīva un precīza informācija, kā tas ir pieņemts tradicionālajos medijos. Publikācijās ir jāiekļauj personīgs viedoklis, tas ir elements, kas interesē lasītājus.
7. Emuāri tiek izmantoti kā informācijas avots, lai uzzinātu alternatīvus viedokļus, kurus nepublicē tradicionālie mediji un kurus nevar iegūt nevienā citā veidā.

NOBEIGUMS

Emuāriem ir savas priekšrocības un arī trūkumi salīdzinājumā ar tradicionālajiem medijiem, tomēr kā parāda šī darba izstrādes procesā iegūtie rezultāti, ne vienmēr emuāru piedāvātās iespējas tiek pilnvērtīgi izmantotas. Iemesls varētu būt fakts, ka emuāru nozare Latvijā vēl tikai attīstās un tuvākajā nākotnē gaidāmas pozitīvas pārmaiņas.

Latvijā iepriekš nav veikti pētījumi par emuāriem, līdz ar to empīriskie dati dod ieskatu emuāru rakstīšanas paradumos un nelielu vispārēju situācijas aprakstu.

Emuāri Latvijā pagaidām netiek uztverti kā nopietni mediji, atšķirībā no tradicionālās žurnālistikas, emuāru rakstīšana un lasīšana ir vairāk kā hobijs, tas arī nosaka to, kā un kādas tēmas tiek atspoguļotas emuāros.

Pētījuma ietvaros tika noskaidrots, ka emuārus izveidot un uzturēt ir daudz vieglāk nekā mājaslapas, līdz ar to, tā ir iespēja jebkurai kļūt par amatieržurnālistu, publicistu un ietekmēt sabiedrības dienaskārtību veicot korekcijas un informatīvus papildinājumus tradicionālajiem medijiem. Turklāt kā rāda citu valstu prakse, tad jau tagad emuāri un on-line žurnālistika tiek izmantota kā informācijas avots tradicionālajiem medijiem

Ieteikumi tālākiem pētījumiem

Turpmākajos pētījumos būtu nepieciešama pilnīgāka un padziļinātāka empīriskā izpēte, par to, kādus paņēmienus emuāru autori izmanto, lai savai vietai piesaisītu jaunus lasītājus un noturētu jau esošo apmeklētāju interesi. Tāpat lietderīgi būtu noskaidrot vai emuāru autoriem ir kopīgi ētikas principi, kā tie tiek ievēroti. Turklāt būtu nepieciešams veikt pētījumu, lai noskaidrotu vai un kā Latvijā tiek izmantoti korporatīvie emuāri, kādas ir to iespējas un nozīme organizācijas komunikācijā ar emuāra lasītāju.

PATEICĪBA

Pētījuma autore izsaka dziļu pateicību Jana Šnepstei par palīdzību pie pētījuma tehniskās puses un arī par morālo atbalstu pētījuma veikšanas laikā.

LITERATŪRA

Bar-Ilan J.(2005). Information hub blogs, *Journal of Information Science*, 8 February 2005, 298 [Electronic version]. Retrieved August 15, 2007, Sage Publications

Barkāns M. (2006). Starp veco un jauno mediju pasauli, Kapitāls- 04.07.2006., LETA, apskatīts 25.08.2007

Dominick J.R.(2005). *The Dynamics of Mass Communications: Media in the Digital Age*, New York: McGraw-Hill Companies Inc., 16-109

Eglīte I. (2007). Emuāri jeb blogi – jauns mārketinga instruments, *Kapitāls*- 31.03.2006., LETA, apskatīts 25.08.2007

Gailītis V., (2007). Pienākums būt informētam, *Diena*- 08.08.2007., LETA, apskatīts 25.08.2007

Kurpnieks E.(2005). Internets, reklāma un emuāri. *E-pasaule*, Nr.8, 12.

Lasica J.D. (2002). Blogging as a Form of Journalism, <http://www.ojr.org/ojr/workplace/1017958873.php>, apskatīts 21.08.2007

Lence S. (2007). Jauno mediju pasaule paver iespējas, *Kapitāls*- 02.01.2006., LETA, apskatīts 25.08.2007

Lennon S.,(2003). Blogging Journalists Invite Outsiders' Reporting In, *Nieman Reports*, 77, [Electronic version]. Retrieved August 24, 2007, <http://nieman.harvard.edu/reports/03-3NRfall/76-79V57N3.pdf>

- Lidere E.(2005). Publiskie pieraksti, *Latvijas Neatkarīgā Avīze*- 25.10.2005., LETA, apskatīts 25.08.2007
- Lih A. (2004). Wikipedia as Participatory Journalism: Reliable Sources? Metrics for evaluating collaborative media as a news resource, 2, Retrieved August 18, 2007 <http://jmsc.hku.hk/faculty/alih/publications/utaustin-2004-wikipedia-rc2.pdf>
- McCombs M., (2000). The Agenda-Setting Role of the Mass Media in the Shaping of Public Opinion. [Electronic version]. Retrieved April 23, 2007 <http://sticerd.lse.ac.uk/dps/extra/McCombs.pdf>
- McQuail D.(2005). *McQuail's mass communication theory*, London: Sage Publications, 162
- Papandrea M.R.(2007). Citizen Journalism and the Reporter's Privilege. *Boston College Law School Faculty Papers*, No. 167, 528
- Pedley P. (2005). International phenomenon? Amateur journalism? Legal minefield?, *Business Information Review*, Vol. 22(2): 96, [Electronic version]. Retrieved August 15, 2007, Sage Publications
- Princeton Survey Research Associates International (2006). Blogger Callback Survey: Pew Internet & American Life Project. Retrieved August 18, 2007, www.pewinternet.org/pdfs/PIP_Bloggers_Topline_2006.pdf
- Ruler B., D. Verčič(2004). *Public Relation and Communication Management in Europe: A Nation-by-Nation Introduction to Public Relation Theory and Practice*, Berlin: Mouton de Gruyter, 48-52
- Schaffer J., (2007). Citizen Media: Fad or the Future of News? 8 , Retrieved August 18, 2007 , http://www.kcnn.org/research/citizen_media_report/
- Uro M.(2005). Empowering the media sector in Hebron. Training kit on Community Media. Theoretical Unit. Retrieved April 25, 2007 http://www.ipyl.org/files/docs/Community_Media_Volume_1_IPYL.pdf,
- Veinberga S.(2005). *Masmediji: Prese, radio un televīzija*, Rīga: Zvaigzne ABC, 6-85
- Wall M. (2005). Blogs of war: Weblogs as news, *Journalism*, Vol. 6(2): 161–162. Retrieved August 29, 2007, from the SAGE Journals Online database.